

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta sekä maakaasumarkkinalain ja huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta sekä maakaasumarkkinalain ja huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 232/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Katariina Särkänne, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtaja Antti Paananen, Energiavirasto
- vanhempi varautumisiasiantuntija Timo Vapalahti, Huoltovarmuuskeskus
- johtaja Janne Grönlund, Gasgrid Finland Oy
- asiantuntija Tuomas Tikka, Kemianteollisuus ry
- energia- ja ilmastopäällikkö Ahti Fagerblom, Metsäteollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Energiateollisuus ry
- Suomen Kaasuyhdistys ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- puolustusministeriö
- Gasum Oy

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annettua lakia, maakaasumarkkinalakia ja huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 6 §:ää.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2022 vp

Asetusten (EU) 2017/1938 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta kaasun varastoinnin osalta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/1032 (kaasuvarastoasetus) mukaan Suomi on velvollinen varmistamaan, että kansallisilla markkinatoimijoilla on sellaisten maanalaisten kaasuvarastojen operaattoreiden tai muiden markkinatoimijoiden kanssa, jotka sijaitsevat jäsenvaltioissa, joissa on maanalaisia kaasuvarastoja, sellaiset järjestelyt, joilla varmistetaan vuosittain 1. marraskuuta mennessä käyttöön kaasun varastomäärä, joka pääsäännön mukaan vastaa vähintään 15 prosenttia Suomen viiden edellisen vuoden aikaisen keskimääräisen kaasun vuosikulutuksen määrää. Tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annettuun lakiin esitetään sisällytettäväksi asetusmuutoksen mukainen markkinaosapuoliin kohdistuva määräaikainen velvoite kaasun varastointijärjestelyiden varmistamiseksi. Lisävarastointivelvoite olisi määräaikainen ja sitä sovellettaisiin vuosina 2022–2025. Lisävarastointivelvoite esitetään kohdistuvaksi tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain 10 §:n 1 ja 2 kohdan mukaisiin maakaasulaitoksiin, mukaan lukien 11 §:n nojalla velvoitevarastoinnista vapautetut toimijat.

Lisäksi esitetään toimista kaasun toimitusvarmuuden turvaamiseksi ja asetuksen (EU) N:o 994/2010 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1938 (kaasun toimitusvarmuusasetus) mukaista suojattujen asiakkaiden määritelmää laajennettavaksi koskemaan eräitä huoltovarmuuden kannalta keskeisiä yrityksiä ja palveluita. Muutos esitetään sisällytettäväksi maakaasumarkkinalakiin.

Kaasun toimitusvarmuusasetuksessa velvoitetaan jäsenvaltiot määrittämään kansallinen toimivaltainen viranomainen, joka hoitaa asetuksessa annettuja tehtäviä. Tehtäviä tosiasiallisesti hoitanut Huoltovarmuuskeskus esitetään nimettäväksi kyseiseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa.

Koska kaasuvarastoasetuksen mukaista lisävarastointivelvoitetta sovelletaan jo talvella 2022–2023, on ehdotetut lait tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa. Laki tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta ehdotetaan olemaan voimassa 31.12.2025 saakka.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Esityksen taustalla ovat EU:n 1.7.2022 voimaan tullut kaasuvarastoasetus ja kansallisesti tunnistettu tarve tarkentaa suojattujen asiakkaiden määritelmää ja Huoltovarmuuskeskuksen asemaa kansallisena toimivaltaisena viranomaisena.

Ehdotetuilla lainmuutoksilla muutettaisiin tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annettua lakia väliaikaisesti kaasuvarastoasetuksen kansalliseksi toimeenpanemiseksi. Maakaasumarkkinalain muutoksella laajennettaisiin suojattujen asiakkaiden määritelmää. Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain 6 §:n muutoksella nimettäisiin Huoltovarmuuskeskus EU:n kaasun toimitusvarmuusasetuksen mukaiseksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2022 vp

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia perusteltuina ja tarkoituksenmukaisina ja puoltaa niiden hyväksymistä muuttamattomina.

Keskeisten ehdotusten arviointia

Kaasuvarastoasetuksella lisättiin kaasun toimitusvarmuusasetukseen määräaikainen velvollisuus varastoida kaasua vuosien 2022—2025 aikana. Koska Suomella ei ole omia kaasuvälikkeitä, siihen kohdistuu 6 c artiklan mukainen velvoite: valtion on varmistettava, että markkinatoimijoilla on artiklan mukaiset varastointijärjestelyt.

Talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä perusteltuina kaasun toimitusvarmuuteen liittyvien riskien minimoimiseksi. Energiamarkkinoilla vallitsevassa tilanteessa riskit kaasumarkkinoilla ovat kasvaneet. Kaasun varastointiasetuksen voidaan arvioida parantavan energian toimitusvarmuutta EU:n tasolla. Samalla talousvaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että Suomen kansallinen energiapaletti on toisaalta laajempi kuin useissa muissa jäsenvaltioissa ja varautuminen on osa normaalia energiasektorin toimintaa. Suomessa varautuminen toteutuu siten pääasiassa jo aiemmin käytetyillä keinoilla, ja velvoitevarastointi perustuu muiden polttoaineiden kuin kaasun varastointiin. Sähkön ja lämmön tuotannossa käytetään laajasti erilaisia polttoaineita, jotka ovat vaihdettavissa tarpeen ja tarjonnan mukaan.

Toimivaltaiseksi viranomaiseksi kaasuvarastoasetuksessa säädettyjen toimenpiteiden täytäntöönpanoon ehdotetaan Huoltovarmuuskeskusta. Huoltovarmuuskeskuksen tehtävänä on jo voimassa olevan lain perusteella hoitaa velvoite- ja turvavarastointia, mutta kaasun toimitusvarmuusasetuksen mukaisten tehtävien osalta kansallisen viranomaisen asemasta ei ole säädetty riittävän selkeästi. Nyt säädettyjen tehtävien on arvioitu soveltuvan Huoltovarmuuskeskukselle, jolla on muitakin polttoainehuollon varautumiseen ja polttoaineiden saatavuuden varmistamiseen liittyviä tehtäviä ja kokemusta kaasun toimitusvarmuuden varmistamisesta.

Maakaasumarkkinalakiin esitetään samalla lisättäväksi uusi 97 a §, jossa suojattujen asiakkaiden piiriä laajennettaisiin kattamaan elintarviketeollisuuden toimijoita siinä määrin kuin ne eivät pysty vaihtamaan kaasua muihin energialähteisiin sekä terveydenhuoltoon, keskeiseen sosiaalihuoltoon, hätätilanteeseen, turvallisuuteen, koulutukseen tai julkishallintoon liittyviä palveluita. Näiden käyttäjäryhmien toiminnan jatkuvuuden turvaaminen on yhteiskunnan huoltovarmuuden kannalta tärkeää, ja talousvaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä perusteltuina.

Lopuksi

Talousvaliokunta pitää hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelyä vallitsevassa tilanteessa tarpeellisenä. Energian ja raaka-aineiden huoltovarmuuden turvaamisessa ja sitä koskevaa sääntelyä jatkossa kehitettäessä on samalla tärkeää ottaa huomioon myös energiemarkkinoiden nopeasti muuttuva tilanne eri jäsenvaltioissa. Velvoitevarastointi perustuu historialliseen tilanteeseen, vaikkakin samalla nykytiedon valossa kaasun käyttö Suomessa on jopa puolittunut. Tämä edellyttää tasapainon hakemista toimijoille asetettavien velvoitteiden kohtuullisen tason ja huoltovarmuuden välillä. Tulevissa sääntelyratkaisussa ja velvoitetason asettamisissa tulee siten ottaa huomioon myös kansalliset olosuhteet ja markkinoiden nopeat muutokset.

Valiokunnan mietintö TaVM 31/2022 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 232/2022 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen.

Helsingissä 9.12.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
varapuheenjohtaja Katri Kulmuni kesk
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Eeva Kalli kesk
jäsen Pia Kauma kok
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Joakim Strand r
jäsen Hussein al-Tae sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väättäin sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Juha Mäenpää ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen